

Landbruks- og matdepartementet
PB. 8007 Dep,
0030 Oslo

Saksbehandler: Lars Erik Wallin
Telefon: 48150190
E-post: lars.erik.wallin@nsg.no
Vår referanse: LEW
Deres referanse:

Ås, 12. april 2021

Jordbruksforhandlingene 2021 – innspill fra Norsk Sau og Geit (NSG)

Småfeholdet er viktig for å opprettholde næringsvirksomhet og bosetting over hele landet og en hovedaktør i utnyttelsen av de rike beiteressursene vi har i Norge. Vi utgjør en næring med stor tro på framtida, men må i likhet med andre næringer ha forutsetninger som gjør det mulig å opprettholde et levedyktig småfehold over hele landet.

Saueholdet har de siste 5 - 6 årene måttet leve med konsekvensene av et marked i ubalanse, med lageroppbygging og sterkt fallende priser. Denne næringa har ligget klart dårligst an i landbruket når det gjelder inntekt pr. årsverk.

Nå er situasjonen fullstendig endret. Allerede ved årsskiftet 2019/2020 var det så godt som tomt for sau på reguleringslager og dette har vedvart med underskudd av kjøtt fra sau i hele 2020. For lam var situasjonen litt annerledes, med 2.891 tonn lammekjøtt på reguleringslager i starten av året. Dette lageret var redusert til 1.880 tonn ved årsskiftet 2020/2021, og allerede i slutten av februar var reguleringslageret så godt som tomt.

Markedsregulator Norturas prognoser for 2021 tilsier tilnærmet markedsbalanse for sau og lam i år. Fra næringas side er det en viss bekymring for at det skal bli underskudd allerede i løpet av våren.

Vi har tidligere hevdet at vi tror strukturen i saueholdet nå er der den skal være i Norge. I forhold til volum er det nå balanse, men med en bekymring for ytterligere reduksjon i sauetallet.

Det er behov for virkemidler for å stimulere til fortsatt produksjon hos de som driver, for å sikre det nivået vi har i dag.

Selv om koronapandemien med redusert grensehandel osv. kan ha hatt positiv effekt på salget av sau- og lammekjøtt har vi tro på at det vil være mulig å holde etterspørselen oppe framover.

Geitemelkprodusentene i Norge har gjennomført en storstilt sykdomssanering og en medfølgende oppgradering av driftsapparatet. De rundt 270 gjenværende produsentene har derfor alle forutsetninger for drift framover. Økonomien har vært god i denne næringa, men det er behov for å sikre en utvikling slik at økonomien opprettholdes minst på dagens nivå.

En viktig forutsetning mener Norsk Sau og Geit (NSG) er å opprettholde en variert bruksstruktur. Det er en stor andel små og middelstore bruk, spesielt i saueholdet og disse utgjør ryggraden i næringa. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at det ikke er noen vesentlig endring i bruksstruktur i saueholdet i forhold til det som var 10 år tilbake.

Utmarksbeiting, som denne næringa baseres på, er helt avhengig av dugnad og samarbeid og at det er nok utøvere å fordele innsatsen på. En satsning på full utnyttelse av de unike beiteressursene vi har i Norge, både i utmarka og i mer gårdsnære områder, garanterer næringsvirksomhet over hele landet. Beitetilskuddene er derfor en viktig premisse for fremdeles å gjøre beitebrukerne i stand til å opprettholde denne ressursutnyttelsen. I tillegg er det behov for midler til å sikre effektiv drift av beiteområdene.

Norsk Sau og Geit har ansvaret for avlsarbeidet både på sau og geit i Norge. Vi mottar tilskudd over jordbruksavtalen til dette arbeidet, noe som er helt nødvendig for å kunne opprettholde bærekraftige avlsopplegg på de to husdyrslagene. Det er et sterkt behov for at årlige tildelinger blir justert i takt med generell lønns- og prisstigning i Norge. Ikke minst gjennom satsning på avlsarbeidet i forhold til klimaspørsmål, der NSG er godt i gang med målinger av klimagasser fra småfe i felt, må det en opptrapping til.

Generelt:

Både sau- og geiteholdet i Norge er avhengig av stabil og forutsigbar økonomi framover og lønns- og prisstigning må dekkes opp. Det er derfor behov for en viss andel friske midler i begge disse produksjonene.

Norsk Sau og Geit ber også i år om at det ikke vurderes evt. løsninger/tiltak som innebærer overføring av midler fra en tilskuddsordning til en annen og/eller vesentlige strukturendringer innenfor en tilskuddsordning!

- Økning av beitetilskuddene er blant NSGs hovedprioriteringer også i 2021. Utnyttelsen av de unike norske beiteressursene mener NSG, som nevnt, må prioriteres høyt. Vi ønsker økte tildelinger til utmarksbeitetilskuddet, men dette må være friske midler og ikke omdisponerte midler fra det generelle beitetilskuddet eller andre tilskuddsordninger. Dette vil ivareta husdyrholdet som opprettholder og på sikt kan øke arealbruken i Norge.
NSG foreslår følgende endringer for beitetilskuddene i 2021:
 - **Tilskudd til utmarksbeite må økes med kr 70,- pr dyr for sau, lam, geit og kje, for det skal lønne seg å produsere på de unike utmarksressursene vi har i Norge.**
 - **Beitetilskuddet for småfe må økes med kr 20,- pr dyr for alle soner.**
- Behov for investeringstilskudd til småfeholdet. Fornyning av driftsbygninger må sees i et langtidsperspektiv. I en situasjon med svak markedsbalanse anbefales det at yngre brukere blir prioritert. Ved prioritering av investeringsstøtte må distriktsmessige hensyn og gårdens tilgjengelige ressurser (beite- og areal) legges til grunn. Slik støtte må kunne gis uten krav om utvidelse av produksjonen, men derimot krav om at det ikke skal medføre produksjonsøkning. Det bør også vurderes om det i enkelte områder vil være aktuelt å redusere størrelseskrav til bruk som skal få investeringsstøtte.
- Tiltak i beitefelt – Organisert Beitebruk (OBB). Det er behov for en økning av midler til organisert beitebruk og midler til investeringer i beiteområder. Det er stort behov for gjerder og andre installasjoner i beiteområdene og det må også kunne være mulig å få tilskudd til tilsyn og elektronisk overvåking. Det er stor utvikling på dette området og beitebrukerne tar villig i bruk ny teknologi.

Tildelingen er, til stor glede for brukerne, økt de siste årene, men det er behov for mer. **NSG ber om at det legges opp til en videre opptrapping og at potten økes med 7 millioner i 2021.** Dette er nødvendig for å sikre fortsatt drift i beitelagene.

- Styrking av velferdsordningene.
Både sats for tilskudd for avløsning til ferie og fritid og taket for tilskudd per foretak må økes ytterligere i 2021. Tilskudd til avløsning under sykdom må også følge utviklingen ellers i samfunnet og dagsatsen er i dag for lav. Begge disse ordningene er nødvendige for å tilrettelegge for drift og rekruttering. I tillegg må det satses på at vi har tilgjengelige og kvalifiserte avløsere. Det å være bonde medfører stort ansvar. En er ansvarlig for dyra sine heile tida. Dette medfører ugunstig arbeidstid både i helger og kvelder. Det å kunne ha en ordnet fritid og kunne ta seg ferie, er viktig for alle, men spesielt viktig når unge skal bestemme seg for om de vil ta over og drive gården videre.

Sau:

- Husdyrtilskudd på sau (og ammegeit)
I år forslår vi at satsen pr. sau/ammegeit fra 1-150 dyr økes med kr. 117,- pr. dyr fra kr. 883 pr. dyr til kr. 1.000 pr. dyr. Dette er små og mellomstore bruk og vi må ha så mange som mulig av foretaka med sau med videre nå.
- Tilskudd til kvalitetsslakt av lam
Dette tilskuddet ble endret ved innskjerping av krav og reduksjon av satser i 2018. Tilskuddet må beholdes uendret nå.
- Tilskudd til norsk ull
Naturfiber som ull er på full fart tilbake i tekstilindustrien og ikke bare tekstilbransjen, men også motebransjen i Norge viser økende interesse for norsk ull av god kvalitet. Ull er et naturprodukt som ikke forurenses miljøet slik som f.eks. kunstfiber. Tidligere utgjorde ulla en ikke uvesentlig del av inntektene i saueholdet. Internasjonalt har salget av ull gått svært dårlig i 2020, noe som har gått ut over pris til produsent også i Norge. Tilskudd til ull må styrkes for å sikre at det fremdeles vil være attraktivt for næringa å produsere ull av god kvalitet og at den norske ulla bør bearbeides i Norge. Norsk Sau og Geit, Norilia ull og Fatland ull har tidligere i år sendt over et brev med forslag om å gjeninnføre tilskudd til ullklassen H2 (frasortert vårull). Vi minner om dette.

Geit:

- Melkekvoter:
 - Forbudet mot å konvertere kumjølkkvote til geitemjølkkvote må opprettholdes så lenge det er overproduksjon av geitemelk.
 - Senke taket for disponibel geitemelkkvote til 250.000 liter.
 - Ordningen med utleie av geitemelkkvoter bør gradvis avvikles. Målet med avvikling må være at de som leier og produserer kvoten får overta den kvoten de har leid, med mindre de da kommer over kvotetaket.
- Styrking av geitemelkproduksjon
Driftstilskudd og grunntilskudd geitemelk bør økes. Det for å motvirke den negative utviklingen i melkepris for geitemelkprodusentene.

- Tilskudd til kvalitetsslakt av kje.
Øke slaktetilskuddet til kr 500 pr. kje og samtidig sette nedre vektgrense for tilskudd til 5 kg. Vi ser dette som helt nødvendige grep for å sikre at disse ressursene blir utnyttet til mat. Med dagens system gis det støtte til dyr der man i foredling bare kan bruke ca. 60 % av dyret og resten kastes. Noen forbrukere ønsker riktignok små kje på grillen, men NSG mener det er rett å sette opp vektgrensen.
- Tilskudd til å sikre helsestatus på ammegeit
Norske geitemelksprodusenter har lagt ned mye arbeid i å sanere buskapene sine mot tre kroniske sjukdommer, gjennom tilskudd over jordbruksavtalen og prosjektet Friskere Geit. Så godt som alle norske melkegeiter er nå sanerte og friske. Men det er ikke gjort tilsvarende tiltak i alle ammegeitbuskaper. En del ammegeitbuskaper er testa og i om lag 5 % av disse er det funnet smitte. En må derfor legge til grunn at det fremdeles finne smittede geiter i Norge, og at dette kan være en risiko for produsenter som har sanert. Det bør derfor bevilges midler over jordbruksavtalen til å dekke utgifter til testing og eventuell sanering hos ammegeitbuskaper med ukjent smittestatus eller smitta dyr.
Norsk Sau og Geit hadde til jordbruksforhandlingene i 2020 konkretisert et framlegg til prosjekt for overvåkning i 5 år framover. Vi fremmer dette på nytt igjen i år. Dette er lagt ved.

I forbindelse med den forenkla jordbruksavtalen i 2020 la avtalepartene bl.a. grunnlag for økt vekt virkemidler for økt norsk fôrproduksjon, der et av fokuspunktene er virkemidler for produksjonsmåter som baserer seg på norske ressurser, beiting og utmark. Småfeholdet i Norge er basert på bruk av norske ressurser og vi leverer på dette. Vi forventer at avtalepartene også ser dette i årets jordbruksforhandlinger.

Ved behov stiller vi gjerne opp for nærmere samtaler vedr. våre innspill!

Med hilsen
Norsk Sau og Geit

Ronald Cato Slemmen -s-
styreleder

Lars Erik Wallin
generalsekretær

Vedlegg:

- Søknad om midler til overvåkningsprogram for helse på geit
- Søknad om støtte til arbeid med Organisert beitebruk

Til
Avtalepartene i jordbruksforhandlingene

Saksbehandler: Lars Erik Wallin
Telefon: 48150190
E-post: lars.erik.wallin@nsg.no
Vår referanse:
Deres referanse:

Ås, 12. april 2021

Søknad om midler til overvåkningsprogram for helse på geit

I Norge har vi et husdyrhold med svært god dyrehelse og alle de fortrinnene dette fører med seg.

Et godt samarbeid mellom husdyrholdet og staten er en den beste garantien for dette.

Et flott eksempel på dette er saneringsprogrammet «Friskere geiter» som har vært en suksess og har fått stor oppmerksomhet i Norge og internasjonalt. Vi har i dag en geitemelkproduksjon i Norge av høy kvalitet både når det gjelder dyremateriale og driftsapparat. Norske geitemelkprodusenter har lagt ned mye arbeid i å sanere buskapene sine mot de tre kroniske sjukdommene CAE, paratuberkulose og byllesjuka, og så godt som alle norske melkegeiter er sanerte og friske.

Men vi har også et geitehold med ammegeit i Norge, og de aller fleste av disse buskapene ble ikke omfattet av «Friskere geiter». En del ammegeitbuskaper er testa og i om lag 5 % av disse er det funnet smitte. En må derfor legge til grunn at det fremdeles finnes smittede geiter i Norge, og at dette kan være en risiko for produsenter som har sanert.

Dette er en økende bekymring for næringa i forhold til faren for resmitte i melkegeitbesetninger, ikke minst etter at det i 2019 var flere ammegeitbesetninger som fikk påvist CAE.

Norsk Sau og Geit har helt siden prosjektet «Friskere geit» ble avsluttet, gjennom årlig innspill til jordbruksforhandlingene, påpekt behovet for midler til overvåkning av ammegeitpopulasjonen.

Vi vil nå, i samråd med TINE, på nytt be om at dette blir tatt opp til behandling i forbindelse med jordbruksforhandlingene. Vi ser da for oss arbeidet i form av et prosjekt. Norsk Sau og Geit kan om ønskelig ta på seg å være prosjekteier, mens utførelsen kan skje i regi av TINE som har både kompetanse og apparat for gjennomføring og oppfølging.

Konkret ser vi for oss et prosjekt over 5 år.

TINE viderefører overvåkning av tankmelk fra geitemelkbesetningene gjennom analyser av prøver av tankmelk 4 ganger pr. år.

I tillegg etableres et opplegg for overvåkning (risikobasert) av ammegeitbesetninger ved innsending av melkeprøver fra 200 buskaper 1 gang per år (samleprøve som tas i forbindelse med kjeing – eller ev. blodprøver). Fortrinnsvis velges det blant de største besetningene (risikobasert) og i områder der dyretetthet og utmarksbeite gir størst risiko for kontakt mellom besetninger.

Årlige kostnader er estimert til 1,3 millioner kr:

- Kr 750.000 til prøveanalyser
- Kr 550.000 til administrasjon, overvåking, oppfølging og rådgiving av de enkelte besetningene

Vi håper avtalepartene kan se nytten av en slik satsning og det er mulig å finne midler til et slikt prosjekt.

Med hilsen
Norsk Sau og Geit

Ronald Cato Slemmen -s-
styreleder

Lars Erik Wallin
generalsekretær

Til
Avtalepartene i jordbruksforhandlingene 2021

Saksbehandler: Lars Erik Wallin
Telefon: 48150190
E-post: lars.erik.wallin@nsg.no
Vår referanse:
Deres referanse:

Ås, 12. april 2021

Søknad om støtte til arbeid med Organisert beitebruk

Norsk Sau og Geit representerer en næring som er i første rekke til å utnytte de rike naturgitte fôrressursene vi har i Norge gjennom beiting over hele landet både i utmarka og gårdsnære områder.

Utmarksbeitinga her i landet har vært organisert i beite-/sankelag siden ordningen Organisert beitebruk ble opprettet på begynnelsen av 1970-tallet.

Norsk Sau og Geit har i 50 år vært sterkt involvert i arbeidet med dette, både direkte med tiltak i beitefelt og ikke minst med rådgivning til beitelagene. Beitelagene er frittstående enheter, men har ingen overbygning. Det har vært og er derfor naturlig å søke råd hos Norsk Sau og Geit.

Behovet for økt selvforsyning er stort i Norge og utnyttelsen av de naturgitte ressursene er etter vår mening en nøkkel til dette. Men vi opplever et stadig økende press på beitenæringa i Norge fra mange hold og beitelagenes behov for råd og veiledning er stort. Norsk Sau og Geit har kompetanse på dette området og vil gjerne stille opp for beitebrukerne. Men vi har ikke nok ressurser til å ivareta det stadig økende behovet.

Fram til 2017 fikk vi årlig tilskudd til beitebruk over jordbruksavtalen gjennom det som opprinnelig het Tiltaksfondet for småfe og i dag har blitt Tilskudd til avlsorganisasjoner. Fra 2018 kunne ikke Landbruksdirektoratet lenger se av tildelingskriteriene i proposisjonen at beitebruk er innenfor det midlene kan benyttes til. Norsk Sau og Geit uttrykte stor bekymring for dette, men fikk ikke gehør for en fortsatt mulighet til bevilgning til beitebruk. Siden dette har vi likevel prøvd å ivareta rådgivningsbehovet beitelagene har, men med et stadig økende behov har vi ikke nok ressurser på dette området.

Konkret ber vi om en årlig bevilgning på 1 million kroner som øremerkes arbeidet opp imot beite-/sankelagene på en tilfredsstillende måte.

Primær oppgavene bør være å kunne følge opp beite-/sankelagene og bidra til å gjøre disse i stand til å gjøre sin jobb etter hensikten med Organisert beitebruk. Herunder bl.a. å utarbeide veiledningsmateriell for lovgivningen rundt gjerdehold og beitebruk, i tillegg til å ivareta beitebrukernes faglige interesser i arealplansaker og revisjon av beitebruksplaner.

Med hilsen
Norsk Sau og Geit

Ronald Cato Slemmen -s-
styreleder

Lars Erik Wallin
generalsekretær